

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden virkojen ja toimien täyttämistä keskiasteen koulunuudistuksen yhteydessä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Keskiasteen koulutuksen kehittämistä 1978 annetun lain mukaisesti toteutettavan keskiasteen koulunuudistuksen yhteydessä joudutaan opetussuunnitelmien uudistamisen ja koulutuksen aloituspaikkojen mitoittamisen vuoksi tekemään virkoja ja toimia sekä näiden haltijoita koskevia järjestelyjä. Jotta voitaisiin edistää uudistuksen toimeenpanoa sekä turvata oppilaitosten opettajien ja muun henkilöstön asema virkoja ja toimia lakkautettaessa, ehdotetaan säädettäväksi erityinen laki eräiden virkojen ja toimien täyttämistä keskiasteen

koulunuudistuksen yhteydessä. Lain mukaan olisi mahdollista siirtää lukiossa ja ammattikasvatushallituksen alaisessa ammatillisessa oppilaitoksessa lakkautetun viran tai toimen haltija muun, jopa eri alan, oppilaitoksen avoimeen virkaan, toimeen tai tehtävään. Eräin edellytyksin voitaisiin siirtää myös tilapäinen toimihenkilö, viran tai toimen väliaikainen hoitaja ja päätoiminen tuntiopettaja.

Lakiehdotus on tarkoitettu olemaan voimassa elokuun 1 päivästä 1982 heinäkuun 31 päivään 1992.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen tavoitteet ja niiden toteuttaminen

Keskiasteen koulunuudistus toteutetaan keskiasteen koulutuksen kehittämistä annetun lain (474/78) sekä sen nojalla annettujen säännösten, määräysten, ohjeiden ja suunnitelmien mukaisesti. Mainitussa laissa on säädetty lukiossa ja ammatillisissa oppilaitoksissa järjestettävän koulutuksen yleiset tavoitteet. Lisäksi laissa on säädetty erikseen kehittämistavoitteet lukiokoulutukselle ja ammatilliselle koulutukselle.

Keskiasteen koulutuksen kehittämistä annetun lain 3 §:n mukaan lukion oppilasmäärä mitoitetaan, lukionkäyntimahdollisuuksien alueellisesti tasapuolisesta saavutettavuudesta huolehtien, asteittain siten, että ammatillisesti eriytyvään koulutukseen siirtyvien oppilaiden määrä vastaa likimäärin ylioppilaspohjaisten aloituspaikkojen määrää ammatillisissa

oppilaitoksissa ja korkeakouluissa. Lukion sisällöllisessä kehittämisessä noudatetaan mainitussa laissa määriteltyjä lukion tavoitteita.

Ammatillisen koulutuksen kehittämisen perustavoitteita on kolme. Ensinnäkin tavoitteena on ammattitaidon saavuttaminen, ylläpitäminen ja laaja-alastaminen, toiseksi ammatillisesti eriytyvän koulutuksen järjestäminen koko ikäluokalle sekä kolmanneksi koulutusjärjestelmän toiminnallisen rakenteen uudistaminen avaamalla koulutusväylät opistoasteelle ja siltä edelleen korkeakouluasteelle saakka.

Opetusministeriö on 3 päivänä heinäkuuta 1980 vahvistanut laatimansa suunnitelman keskiasteen koulunuudistuksen toimeenpanon edellyttämistä kehittämistoimenpiteistä. Uudistuksen varsinaisiksi toteuttamisasiakirjoiksi valtioneuvosto hyväksyy 2—3 vuodeksi kerrallaan kehittämisohjelmia, joista ensimmäinen käsittää vuodet 1982 ja 1983.

Keskiasteen koulunuudistuksen yhteydessä ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmat yhtenäistetään peruslinjoiksi, jotka käsittävät yleisjakson ja erikoistumisjaksot. Ainakin opistoasteen erikoistumisjaksot tulevat eräissä tapauksissa sijoitettaviksi eri oppilaitoksiin kuin yleisjaksot. Ammatillisten oppilaitosten opetussuunnitelmien uudistaminen muuttaa lisäksi aineiden tuntikertymiä ja luo eräiltä osin kokonaan uusia oppiaineita etenkin oppilaitoksissa, joissa on ennestään ollut vähän tai ei lainkaan yleissivistävien aineiden opetusta. Myös lukion opetussuunnitelma muuttuu kesällä 1980 annetun asetuksen (600/80) mukaiseksi.

Väylien avaaminen korkeakouluihin, aloituspaikkojen mitoitus ja opetussuunnitelmien uudistaminen muuttavat useilla koulutusaloilla opettajatarvetta. Lukion opettajien määrän voidaan olettaa vähenevän ja vastaavasti ammatillisten oppilaitosten yleissivistävien aineiden opettajien määrän lisääntyvän. Tämän ohella ja samanaikaisesti keskiasteen koulutuksen uudistamisen kanssa oppilaitosten henkilöstön työllisyyteen vaikuttaa erityisesti oppilasikäluokkien aleneminen.

Vuonna 1978 oli 16—18-vuotiaiden keskimääräinen ikäluokka 77 200, mutta jo vuonna 1985 se tulee olemaan 69 200. Pienimmillään kyseinen ikäluokka on vuonna 1989, jolloin sen koko on 57 900. Tämän jälkeen tarkoitettuna keskimääräisen ikäluokan koko alkaa kasvaa niin, että vuonna 1995 se on 63 600.

Työntekijöiden asema on erinäisten uudistusten yhteydessä yleensä järjestetty lainsäädännöllä silloin, kun työnantaja on vaihtunut toiseksi. Näin meneteltiin esimerkiksi peruskoulunuudistuksessa. Puheena oleva keskiasteen koulunuudistus ei sinänsä aiheuta muutoksia oppilaitosten omistussuhteissa, eikä tämän vuoksi ole tarvetta opetus- ja muuta henkilöstöä koskevien säännösten antamiseen. Keskiasteen koulunuudistuksessa joudutaan kuitenkin aikaisemmin mainittujen opetussuunnitelmien uudistamisen ja koulutuksen aloituspaikkojen mitoituksen vuoksi tekemään virkoja ja toimia sekä näiden haltijoita koskevia huomattavia järjestelyjä. Jotta voitaisiin edistää keskiasteen koulunuudistuksen toimeenpanoa sekä turvata oppilaitosten opettajien ja muun henkilöstön asema virkoja ja toimia lakkautettaessa, ehdotetaan annettavaksi erityinen laki eräiden virkojen ja toimien täyttämistä keskiasteen koulunuudistuksen yhteydessä.

Keskiasteen koulunuudistuksen aiheuttamien vaikutusten erottaminen esimerkiksi oppilasikäluokan pienenemisen vaikutuksista saattaa olla vaikeata, usein mahdotonta. Sen vuoksi ehdotetaan, että laki koskisi kaikkia niitä viran tai toimen haltijoita, joiden virka tai toimi on lakannut sen vuoksi, että heille ei ole ollut tarjottavana viran tai toimen edellyttämää opetusvelvollisuutta vastaavaa työmäärää taikka että virkaa tai tointa on muutoin pidettävä tarpeettomana. Lakiehdotukseen sisältyvällä ilmoittamisvelvollisuudella ja valtionosuuden menettämistä koskevalla säännöksellä voidaan varmistaa se, ettei laissa tarkoitettua menettelyä voida väärinkäyttää.

Keinoksi opettajien ja muun henkilöstön aseman turvaamiseksi ehdotetaan mahdollisuutta siirtää lakkautetun viran tai toimen haltija saman yhteisön ylläpitämän oppilaitoksen muuhun virkaan, toimeen tai tehtävään sitä haettavaksi julistamatta. Jollei lakkautetun viran tai toimen haltijaa saada tällä tavoin sijoitetuksi uuteen virkaan, toimeen tai tehtävään, siirretään hänet keskitetyssä menettelyssä avoimpaan virkaan, toimeen tai tehtävään.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

Lukion ja ammatillisten oppilaitosten henkilöstöä koskevia pysyväisluonteisia siirtosäännöksiä on niukasti. Erityisiä siirtosäännöksiä on yleensä annettu vain yleissivistävien oppilaitosten opettajista. Siirtosäännösten olemassaolo riippuu enemmän oppilaitoksen omistussuhteista ja henkilöstön palvelussuhteen laadusta kuin oppilaitosmuodosta.

Valtion oppilaitoksen peruspalkkaisen viran ja toimen haltijaa koskevat lakkautuspalkkasäännökset, joihin sisältyy viranhaltijan siirtoa koskevia säännöksiä. Mikäli tällaisen henkilön virka lakkautetaan, on hänet viran ja toimen haltijain oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka tai toimi lakkautetaan, annetun lain (182/31), jäljempänä lakkautuspalkkalaki, mukaan, jollei häntä siirretä suoraan toiseen virkaan tai toimeen, asetettava lakkautuspalkalle. Lakkautuspalkalla oleva on velvollinen ottamaan vastaan hänelle soveltuvan peruspalkkaisen viran tai toimen taikka, jollei sitä ole pidettävä hänen taloudellisiin

oloihinsa nähden kohtuuttomana, hänelle soveltuvan muun viran tai toimen. Valtion ylimääräisissä toimissa, tilapäisissä tehtävissä ja työsopimussuhteessa oleviin ei lakkautuspalkkasäännöksiä sovelleta.

Kunnallisten ja yksityisten oppilaitosten henkilöstöä koskevia pysyviä siirtosäännöksiä ei ole. Siirtosäännösten kannalta erityisasemassa on kuitenkin valtion lakkautetun peruspalkkaisen opettajanviran haltija, joka on siirretty suoraan tai lakkautuspalkkasäännösten sekä valtion lakkautetun oppikoulun henkilökunnan aseman järjestämisestä eräissä tapauksissa annetun lain (10/72) nojalla kunnallisen oppikoulun opettajan virkaan tai tehtävään. Tällaisella opettajalla säilyy lakkautuspalkka-oikeus niin kauan kuin hän on kunnan koululaitoksen sellaisessa virassa, jossa ei ole lakkautuspalkka-oikeutta.

2.2. Asian valmistelu

Keskiasteen koulunuudistusta valmisteltaessa suoritettiin teoreettinen laskelma opettajatarpeesta keskiasteen koulunuudistuksen toteututtua. Laskelmissa, joissa voitiin ottaa huomioon vain osa muutostekijöistä, päädyttiin siihen, että lukion opettajamäärä vähenee ja ammatillisten oppilaitosten opettajamäärä kasvaa.

Opetusministeriön 9 päivänä joulukuuta 1977 asettaman keskiasteen koulunuudistuksen opettajatyöryhmän tehtävänä on muun muassa selvittää ja tehdä ehdotuksensa siitä, miten lukion tai ammatillisen oppilaitoksen opettaja viran tai toimen lakatessa voidaan siirtää entistä virkaa tai tointa vastaaviin tehtäviin muussa oppilaitoksessa. Työryhmän esityksestä opetusministeriö asetti 7 päivänä maaliskuuta 1978 keskiasteen opettajien säännöstyöryhmän. Mainitun työryhmän tehtävänä oli selvittää koulu- ja kunnallislainsäädännön, oppilaitosten erilaisten omistussuhteiden, opettajien palvelussuhteen laadun ja erilaisten valtiosuus- ja -avustusjärjestelmien vaikutukset opettajien siirtosäännöksiin keskiasteen koulunuudistuksen yhteydessä.

Viimeksi mainittu työryhmä luovutti asiaa koskevan muistionsa 29 päivänä toukokuuta 1979. Muistioon liittyi ehdotus tarvittavaksi lainsäädännöksi. Keskiasteen koulunuudistuk-

sen opettajatyöryhmä valmisteli mainitun muistion pohjalta edelleen ehdotuksen asiaa koskevaksi hallituksen esitykseksi. Tästä ehdotuksesta opetusministeriö pyysi lausunnot valtiovarainministeriöltä, ammattikasvatushallitukselta, kouluhallitukselta, Suomen Kaupunkiliitolta, Suomen Kunnallisliitolta, Finlands svenska kommunförbundilta, kunnallisen sopimusvaltuuskunnan toimistolta, Opettajien Ammattijärjestö OAJ r.y:ltä, Ammattioppilaitosten Opettajien Liitto r.y:ltä, Suomen Kauppaopettajat r.y:ltä, Teknillisten oppilaitosten opettajainliitto r.y:ltä, Kauppaoppilaitosten Liitto r.y:ltä ja Yleisten Ammattikoulujen Liitto r.y:ltä. Lausunnoissa pidettiin lakiehdotuksen antamisena tarpeellisena, mutta esitettiin erinäisiin ehdotuksen kohtiin muutoksia ja tarkistuksia.

Lakiehdotuksesta saatujen lausuntojen pohjalta laadittiin opetusministeriössä uusi luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lukion ja ammatillisten oppilaitosten eräiden virkojen ja toimien täyttämisestä keskiasteen koulunuudistuksen yhteydessä. Siitä pyydettiin vielä kouluasiainneuvoston ja keskiasteen koulunuudistuksen neuvottelukunnan lausunto.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esitykseen sisältyvällä lakiehdotuksella ei ole merkittäviä organisatorisia eikä taloudellisia vaikutuksia. Keskitetty virkoihin ja toimiin siirtäminen aiheuttaa opetusviranomaisille lisätehtäviä. Kun tehtävät ehdotetaan jaettaviksi lääninhallitusten ja keskusvirastojen kesken, ei tarvetta lisähenkilöstön palkkaamiseen ole. Keskitetty siirtäminen edellyttää myös opetushallinnon keskusvirastojen yhteistyötä, jos lakkautetun viran tai toimen haltijalla on kelpoisuus molempien keskusvirastojen alaisten oppilaitosten virkaan, toimeen tai tehtävään.

Lakiehdotuksen aiheuttamat taloudelliset kokonaisvaikutukset ovat vähäiset. Siirtäminen saattaa valtion oppilaitosten osalta rajoittaa lakkautuspalkan käyttöä. Toisaalta lisäkustannuksia valtiolle voi aiheuttaa se, että lakkautuspalkkaan oikeutetulle viran ja toimen haltijalle ehdotetaan suoritettavaksi henkilökohtainen palkkauksen lisä aina valtion varoista.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotus

1 §. Lainkohdassa on määritelty lakiehdotuksen tavoitteet. Säännös antaa mahdollisuuden täyttää oppilaitosten virkoja ja toimia niitä haettavaksi julistamatta.

2 §. Pykälässä on määritelty, minkä oppilaitosten viran ja toimen haltijoihin lakia sovelletaan. Ehdotuksen mukaan siirrettävän opettajan tai muun henkilön on oltava keskiasteen koulutuksen kehittämistä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen palveluksessa. Lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät keskiasteen koulutuksen kehittämistä annetussa laissa tarkoitettujen oppilaitosten henkilökunnasta peruskoulujen ja korkeakoulujen henkilökunta. Ehdotuksen mukaan lain soveltamisalan piiriin tulevat näin ollen lukion ja ammattikasvatushallituksen alaista ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen viran tai toimen haltijat sekä työsopimussuhteen tehtävän hoitajat. Sitä sovelletaan myös mainittujen oppilaitosten viran tai toimen väliaikaiseen hoitajaan, tilapäiseen toimihenkilöön ja päätoimiseen tuntiopettajaan, tosin kuitenkin vain 5 §:n 2 momentissa säädettyin lisäedellytyksin.

4 §. Lainkohta koskee siirtämisen ensisijaista muotoa eli siirtämistä saman ylläpitäjän virkaan tai toimeen. Toimivalta siirtämisessä on oppilaitoksen ylläpitäjällä niiden säännösten mukaisesti, jotka koskevat virkaan tai toimeen nimittämistä tai ottamista. Oppilaitoksena, johon henkilö siirretään, tulevat kysymykseen kaikki ylläpitäjän oppilaitokset siitä riippumatta, ovatko ne keskiasteen koulutuksen kehittämistä annetussa laissa tarkoitettuja oppilaitoksia.

5 §. Lainkohdassa on määritelty siirtämisen edellytykset, joita on kolme. Ensinnäkin viran tai toimen lakkauttamiseen on täytynyt vaikuttaa se, että lakkautetun viran tai toimen haltijalle ei ole ollut tarjottavana viran tai toimen edellyttämää opetusvelvollisuutta vastaava työmäärä taikka että virkaa tai tointa on muutoin pidettävä tarpeettomana. Toiseksi siirtämisen edellytyksenä on se, että siirrettävän viran tai toimen haltija täyttää sen viran kelpoisuusehdot, johon hänet on tarkoitus siirtää. Kolmantena edellytyksenä on asian-

omaisen henkilön antama suostumus siirtämiseen.

Oppilaitoksen ylläpitäjä siirtää mikäli mahdollista myös tilapäisen toimihenkilön, viran tai toimen väliaikaisen hoitajan sekä päätoimisen tuntiopettajan. Näiden osalta on 5 §:n 2 momentissa asetettu edellytykseksi lisäksi se, että siirrettävä henkilö on ollut keskeytyksettä vähintään kaksi vuotta välittömästi ennen siirtoa saman oppilaitoksen palveluksessa.

6 §. Lainkohdassa on määritelty siirtämisessä noudatettavat periaatteet. Siirtoon oikeutettu on pyrittävä siirtämään saman alan oppilaitoksen virkaan tai toimeen. Toisaalta pyrkimyksenä tulee olla siirtää samalla paikkakunnalla sijaitsevaan oppilaitokseen.

7 §. Käytännössä saattaa esiintyä tilanteita, joissa siirtoon oikeutettuja on enemmän kuin avoimia virkoja ja toimia. Sen vuoksi on tarpeen säännös siirrettävien etusijajärjestyksestä, jonka ehdotetaan määräytyvän lakanneen virkai- tai työsuhteen pysyvyyden mukaan.

8 §. Lainkohdan mukaan siirto-oikeus katsotaan menetetyksi, jos asianomainen kieltäytyy ottamasta vastaan virkaa tai tointa, johon hän on kelpoinen ja jonka vastaanottaminen ei ole suhteisiin nähden ole kohtuutonta. Siirto-oikeuden tulee käytännössä olla suhteellisen rajattu, jotta menetelmä voisi toimia. Jos siirtoon oikeutettu on kieltäytynyt virkaa tai tointa vastaanottamasta, on hänellä vain poikkeustapauksessa mahdollisuus tulla siirretyksi.

9 §. Jollei viran tai toimen haltijaa ole voitu siirtää saman ylläpitäjän virkaan 4 §:n mukaan tai lakkautuspalkkalain nojalla, tulee toissijaisena kysymykseen keskitetty virkaan tai toimeen siirtäminen. Toimivalta siirtämisessä on asianomaisella keskusvirastolla. Keskitetty siirtäminen on mahdollista vain keskiasteen koulutuksen kehittämistä annetussa laissa tarkoitettuihin oppilaitoksiin, koska keskusvirastolla on oltava määräys- ja ohjausvalta niihin. Toisaalta siirto saadaan tehdä myös tilapäiseen ja päätoimisen tuntiopettajan tehtävään. Ylläpitäjä voi aina hakemuksetta ottaa henkilön näihin tehtäviin.

10 §. Säännöksen mukaan keskitetyn siirtämisen edellytykset ja periaatteet ovat samat kuin siirrettäessä saman ylläpitäjän virkaan tai toimeen.

11—14 §. Säännökset koskevat ilmoittamisvelvollisuutta. Asianomaiselle lääninhallitukselle on ilmoitettava lakkautetun viran tai toimen haltijat, jotka on siirretty saman ylläpitäjän palvelukseen (11 §) sekä ne, joita ei ole voitu siirtää (12 §). Lisäksi oppilaitosten ylläpitäjien on ilmoitettava avoimna olevat ja avoimeksi tulevat virat ja toimet, joita ei voida täyttää siirtämällä, sekä tilapäiset tehtävät ja tuntiopettajan tehtävät (13 §). Lääninhallituksen on lähetettävä mainitut tiedot keskusvirastolle (14 §). Tarvittaessa on kummallekin keskusvirastolle ilmoitettava sellainen siirtoon oikeutettu, jolla on kelpoisuus eri alojen oppilaitosten virkoihin ja toimiin.

15 §. Lainkohta antaa keskusvirastolle mahdollisuuden kieltää täyttämästä tiettyjä avoimia virkoja ja toimia. Täyttämiskiellosta on määrättävä vuosittain. Kiellossa on yksilöitävä joko maantieteellinen alue, koulutusala tai viran taikka toimen opetusala.

16—18 §. Lakkautuspalkkaan oikeutettu viran tai toimen haltija menettää entisen virkansa tai toimensa nojalla saamansa lakkautuspalkka-oikeuden silloin, kun hän siirtyy tai hänet siirretään lakkautuspalkkaan oikeuttavaan virkaan tai toimeen. Säännös selventää lakkautuspalkkalain, valtion lakkautetun oppikoulun henkilökunnan aseman järjestämisestä eräissä tapauksissa annetun lain ja lakiehdotuksen keskinäisiä suhteita.

Jos viran ja toimen haltijalla on oikeus lakkautuspalkkaan ja hänet siirretään virkaan tai toimeen, jossa sitä ei ole, hänelle ei suoriteta lakkautuspalkkaa sinä aikana, jonka hän saottua virkaa tai tointa hoitaa. Hänellä on oikeus mahdolliseen palkkauksen erotukseen henkilökohtaisena palkkauksen lisänä. Tästä aiheutuvat kustannukset ehdotetaan maksettavaksi aina valtion varoista riippumatta siitä, minkä ylläpitäjän oppilaitokseen kysymyksessä oleva henkilö siirretään.

Oikeus lakkautuspalkkaan valtion virasta tai toimesta lakkaa, jos henkilö pannaan viralta tai hänen työsopimuksensa hänen syystään puretaan tai jos hän eroaa palveluksesta siirtymättä välittömästi muuhun lain tarkoittaman oppilaitoksen sellaiseen virkaan tai toimeen, jossa ei ole lakkautuspalkkaoikeutta.

19 §. Lainkohta koskee avoimeen virkaan, toimeen tai tehtävään muodollisesti epäpätevän henkilön siirtämistä. Tällaisen lakkautetun viran tai toimen haltijan voi keskusvirasto harkintansa mukaan siirtää, jos virkaan tai toimeen ei voida siirtää tai nimittää kelpoisuusehdot täyttävää henkilöä. Pykälän 2 momentin mukaan näin siirretty lakkautetun viran tai toimen haltija on oikeutettu pysymään uudessa virassa tai toimessa sekä myös saamaan kelpoisuuden muihin virkoihin ja toimiin, joissa vaaditaan sama kelpoisuus kuin siinä virassa tai toimessa, johon hänet on siirretty. Edellytyksenä tällaisen kelpoisuuden saamiseen on kuitenkin se, että hän on suorittanut keskusviraston hyväksymän lisäkoulutuksen.

20 §. Lakiehdotukseen on katsottu tarpeelliseksi ottaa säännös sen varalta, ettei lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä noudateta.

21 §. Lainkohdassa on asetettu ammattikasvatustalitukselle ja kouluhallitukselle yhteistoimintavelvoite lain toimeenpanossa. Erityisen tärkeätä keskusvirastojen yhteistyö on siirrettäessä henkilöitä, joilla on kelpoisuus kummankin keskusviraston alaisen oppilaitoksen virkaan tai toimeen.

22 §. Lakiehdotuksen mukaisella siirtämisellä saattaa olla vaikutuksia siirrettävien eläke-etuuksiin. Tästä syystä ehdotetaan, että eläke-etuuksista säädetään erikseen sitten, kun on voitu selvittää onko tähän tarvetta.

2. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu olemaan voimassa määrääjän. Se ehdotetaan tulevaksi voimaan keskiasteen koulunuudistuksen toimeenpanokauden alusta eli 1 päivänä elokuuta 1982. Lain voimassaoloaika jatkuisi ehdotuksen mukaan heinäkuun loppuun 1992 eli ajankohtaan, jolloin uudet opetus suunnitelmat ovat käytössä keskiasteen oppilaitosten kaikilla vuosiluokilla.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräiden virkojen ja toimien täyttämisestä keskiasteen koulunuudistuksen yhteydessä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleisiä säännöksiä

1 §

Keskiasteen koulutuksen kehittämistä annetun lain (474/78) toimeenpanon edistämiseksi sekä oppilaitosten opettajien ja muun henkilöstön aseman turvaamiseksi voidaan oppilaitosten virkoja ja toimia sen estämättä, mitä niistä muutoin on säädetty tai määrätty, täyttää tämän lain mukaisesti niitä haettaviksi julistamalla.

2 §

Lukion taikka ammattikasvatustahallituksen alaista ammatillista peruskoulutusta järjestävän oppilaitoksen viran tai toimen haltija, jonka virka tai toimi lakkaa tämän lain voimassaoloaikana, siirretään tämän lain mukaisesti avoinna olevaan virkaan tai toimeen.

Tätä lakia sovelletaan myös 1 momentissa tarkoitettun oppilaitoksen viran tai toimen väliaikaiseen hoitajaan ja tilapäiseen toimihenkilöön, jonka hoitama virka, toimi tai tehtävä lakkaa, sekä päätoimiseen tuntiopettajaan, jonka osalta päätoimisuuden edellytykset eivät enää täyty, sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

Mitä tässä laissa on säädetty toimesta ja toimenhaltijasta, on voimassa myös työsopimus-suhteisesta tehtävästä ja sen hoitajasta.

3 §

Keskusvirastolla tarkoitetaan tässä laissa ammattikasvatustahallitusta, kun kysymys on sen alaisen oppilaitoksen virasta tai toimesta, sekä kouluhallitusta, kun asia koskee lukion virkaa tai tointa.

Siirtäminen saman ylläpitäjän virkaan tai toimeen

4 §

Oppilaitoksen ylläpitäjä siirtää, mikäli mahdollista, 2 §:ssä tarkoitettut vakinaiset, koeajaksi määrättyt ja ylimääräiset viran tai toimen haltijat, tilapäiset toimihenkilöt, viran tai toimen väliaikaiset hoitajat sekä päätoimiset tuntiopettajat ylläpitämänsä oppilaitoksen avoinna olevaan virkaan tai toimeen.

Valtion oppilaitoksen ylläpitäjäksi katsotaan tätä lakia sovellettaessa keskusvirasto. Korkeakoulun alaisen harjoittelukoulun lukioasteen ylläpitäjäksi katsotaan kuitenkin asianomainen korkeakoulu.

5 §

Viran tai toimen haltijan siirtämisen edellytyksenä on:

1) että hänen virkansa tai toimensa lakkaa sen vuoksi, ettei hänen hoidettavakseen ole ollut tarjottavana viran tai toimen edellyttämää opetusvelvollisuutta vastaavaa työmäärää taikka että virkaa tai tointa on muutoin pidettävä tarpeettomana;

2) että hän täyttää vaadittavat kelpoisuusehdot; sekä

3) että hän on antanut siirtämiseen suostumuksensa.

Viran tai toimen väliaikaisen hoitajan, tilapäisen toimihenkilön ja päätoimisen tuntiopettajan siirtämisen edellytyksenä on lisäksi, että hän on ollut vähintään kaksi vuotta yhtäjaksoisesti ja välittömästi saman oppilaitoksen palveluksessa.

6 §

Siirtoon oikeutettu on mahdollisuuksien mukaan siirrettävä saman alan tai samalla paikalla sijaitsevan oppilaitoksen virkaan tai toimeen.

7 §

Jos siirrettäviä on useampia kuin avoimia virkoja ja toimia, on ensisijaisesti siirrettävä vakinaisen viran tai toimen haltija, toisijaisesti sellaiseen virkaan tai toimeen koeajaksi määrätty, sen jälkeen ylimääräisen toimen haltija sekä sen jälkeen muut siirtoon oikeutetut.

8 §

Jos siirtoon oikeutettu kieltäytyy ottamasta vastaan sellaista virkaa tai tointa, johon hän on kelpoinen ja jonka vastaanottaminen olosuhteisiin nähden ei ole kohtuutonta, hän menettää oikeutensa tulla siirretyksi. Henkilö, joka on menettänyt oikeutensa siirtoon, voidaan siirtää vain, jos siirrettävään virkaan tai

toimeen ei ole saatavissa muuta pätevää viran tai toimen haltijaa.

Keskitetty virkaan tai toimeen siirtäminen

9 §

Jos viran tai toimen haltijaa ei voida siirtää 4 §:n tai viran ja toimen haltijain oikeuksista ja velvollisuuksista, kun virka tai toimi lakkautetaan, annetun lain (182/31) nojalla, keskusvirasto siirtää hänet mikäli mahdollista 2 §:ssä tarkoitettujen oppilaitoksen avoimena olevaan virkaan tai toimeen taikka tilapäiseen tehtävään tahi päätoimisen tuntiopettajan tehtävään.

Vastaavasti keskusvirasto siirtää myös tilapäisen toimihenkilön, viran tai toimen väliaikaisen hoitajan ja päätoimisen tuntiopettajan.

10 §

Keskusviraston siirtäessä lakkautetun viran tai toimen haltijan 9 §:n mukaisesti avoimeen virkaan, toimeen tai tehtävään on vastaavasti voimassa, mitä 5—8 §:ssä on säädetty.

Ilmoittamisvelvollisuus

11 §

Lääninhallitukselle on ilmoitettava 4 §:ssä tarkoitettujen virkaan tai toimeen siirtämiset. Samalla on esitettävä selvitys siitä, että 5 §:ssä tarkoitettujen siirtämisen edellytykset ovat olleet olemassa.

12 §

Lääninhallitukselle on ilmoitettava 2 §:ssä tarkoitettujen viran tai toimen haltijat, niiden väliaikaiset hoitajat, tilapäiset toimihenkilöt sekä päätoimiset tuntiopettajat, joita ei voida siirtää 4 §:n nojalla muuhun virkaan tai toimeen.

13 §

Lääninhallitukselle on ilmoitettava 2 §:ssä tarkoitettujen oppilaitosten avoimena olevat ja avoimeksi tulevat virat ja toimet, joita ei voida täyttää 4 §:n mukaisesti, sekä tilapäiset tehtävät ja päätoimisen tuntiopettajan tehtävät, joihin ei voida ottaa 2 §:ssä tarkoitettua henkilöä.

14 §

Lääninhallituksen on lähetettävä 11—13 §:ssä tarkoitettujen tietojen keskusvirastolle sen

antamien tarkempien ohjeiden mukaisesti.

Siirtoon oikeutettu, jolla on kelpoisuus eri alojen oppilaitosten virkoihin tai toimiin, on tarvittaessa ilmoitettava kummallekin keskusvirastolle.

Virkojen ja toimien täyttämiskielto

15 §

Keskusvirasto voi tässä laissa tarkoitettujen siirtämisten turvaamiseksi vuosittain määrätä, ettei tietyllä alueella tai koulutuslallalla saa täyttää 4 §:ssä tarkoitettuja virkoja tai toimia eikä ottaa hoitajaa tilapäiseen tehtävään tai tuntiopettajan tehtävään, ennen kuin on selvitetty, voidaanko 9 §:ssä tarkoitettu viran tai toimen haltija tai tilapäinen toimihenkilö taikka väliaikainen hoitaja tahi päätoiminen tuntiopettaja siirtää johonkin niistä. Tällainen määräys voidaan myös antaa tietynlaisia virkoja, toimia tai tehtäviä koskevana.

Lakkautuspalkka

16 §

Jos viran tai toimen haltija siirretään sellaiseen virkaan tai toimeen, jossa on oikeus lakkautuspalkkaan, hän menettää entisen valtion virkaansa tai toimeensa perustuvan oikeuden lakkautuspalkkaan sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty.

17 §

Muuhun kuin 16 §:ssä tarkoitettuun virkaan tai toimeen siirretylle lakkautuspalkkaan oikeutetulle viran tai toimen haltijalle ei suoriteta lakkautuspalkkaa sinä aikana, jona hän hoitaa sanottua virkaa tai tointa. Jos siirretylle uudesta virasta tai toimesta suoritettava palkkaus on pienempi kuin lakkautettua virkaa tai tointa vastaavasta virasta tai toimesta kulloinkin voimassa olevien säännösten ja määräysten mukaan suoritettava palkkaus, hän saa niiden erotusta vastaavan määrän henkilökohtaisena lisänä, josta aiheutuvat kustannukset oppilaitoksen ylläpitäjä saa kokonaan valtion varoista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun virkaan tai toimeen siirretyltä lakkaa oikeus lakkautuspalkkaan valtion virasta tai toimesta, jos hänet pannaan viralta tai jos hänen työsopimuksensa hänen syystään puretaan taikka jos hän eroaa palveluksesta siirtymättä välittömästi toisen 2 §:ssä tarkoitettujen oppilaitosten sellai-

seen virkaan tai toimeen, jossa ei ole lakkautuspalkka-oikeutta.

18 §

Valtion lakkautetun oppikoulun henkilökunnan aseman järjestämisestä on lisäksi voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty.

Erinäisiä säännöksiä

19 §

Jos 2 §:ssä tarkoitettuun virkaan tai toimeen ei voida siirtää tai nimittää kelpoisuusehdot täyttävää henkilöä, voi keskusvirasto siirtää siihen 5 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettut edellytykset täyttävän viran tai toimen haltijan, jonka se katsoo kykeneväksi hoitamaan virkaa tai tointa.

Viran tai toimen haltija, joka 1 momentin mukaisesti on siirretty virkaan tai toimeen, on oikeutettu pysymään siinä asianomaista virka- tai työsuhdetta koskevien säännösten mukaisesti. Suoritettuaan keskusviraston hyväksymän lisäkoulutuksen hän on kelpoinen myös muihin virkoihin ja toimiin, joissa vaaditaan sama kelpoisuus kuin siinä virassa tai toimessa, johon hänet on siirretty.

20 §

Jos valtiosuutta tai -avustusta saava oppilaitos ei noudata tämän lain säännöksiä tai sen

nojalla annettuja määräyksiä, on kysymyksessä olevan viran, toimen tai tehtävän palkkauksesta aiheutuvien kustannusten korvaamisen osalta vastaavasti voimassa, mitä keskiasteen koulutuksen kehittämisestä annetun lain 10 §:ssä on säädetty.

21 §

Ammattikasvatustahallituksen ja kouluhallituksen tulee olla yhteistoiminnassa tämän lain toimeenpanossa.

22 §

Tämän lain mukaisesti siirretyn henkilön eläkkeestä ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä säädetään tarvittaessa erikseen.

23 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

24 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1982 ja on voimassa 31 päivään heinäkuuta 1992.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 29 päivänä toukokuuta 1981

Tasavallan Presidentti

URHO KEKKONEN

Ministeri Kalevi Kivistö